
Politik til forebyggelse og opsporing af overgreb mod børn

Børneinstitutionen Sydbyen

Maj 2017

Indledning

Alt for mange børn udsættes for vold og seksuelle overgreb og dette har store konsekvenser for deres fremtidige muligheder for at klare sig godt.

Overgreb har store psykiske konsekvenser for barnet og det er vilkår der varer resten af livet og som kan gøre det vanskeligt at tage en uddannelse, passe et arbejde og selv skabe et grundlag for et sundt og trygt familieliv.

Værdier og børnesyn

Børneinstitutionen arbejder ud fra Slagelse Kommunes værdier som er:

Modig, Kompetent, tydelig og med glæde

Vi arbejder med at udvikle en etisk profil som grundlæggende handler om vores tilgang til andre mennesker og i Sydbyen er det samværet med børnene, forældrene og kollegaerne imellem.

Et bærende grundprincip er "gør ikke mod andre, hvad du ikke ønsker de skal gøre mod dig". Vi taler også om at "det enkelte menneske er ukrænkeligt". Vi arbejder ud fra 4 etiske principper:

- **Selvbestemmelse**
- **Integritet**
- **Værdighed**
- **Sårbarhed**

Du kan læse mere på sydbyen.dk om etik og værdier.

Formål med politikken

Med denne politik vil vi signalere at forebyggelse og tidlig opsporing af vold og seksuelle overgreb ligger os meget på sinde og er en væsentlig del af vort pædagogiske arbejde. Derfor er det af stor betydning at vi så tidligt det er muligt opsporer og handler, hvis der er mistanke om at et barn er udsat for overgreb. Vores tætte daglige kontakt med de enkelte børn og familien giver os mulighed for at vurdere om et barn trives eller mistrives

Børn har ifølge FN`S børnekonvention (artikel 19) ret til beskyttelse mod mishandling, citat "staten skal beskytte barnet mod alle former for mishandling begået af forældre eller andre. Staten skal hjælpe barnet, når det har været udsat for mishandling". Konventionen peger også på at alle børn har ret til en sund og naturlig seksualitet og det handler jo om at børn har en alderssvarende optagethed af seksualitet, samt alderssvarende seksuelt prægede lege med jævnaldrende børn, som er præget af ligestilling, jævnbyrdighed, gensidighed og nysgerrighed.

Definition af seksualitet, seksuelle overgreb og vold

Seksualitet er en integreret del af ethvert menneskes personlighed. Den er et basalt behov og et aspekt af det at være menneske, som ikke kan adskilles fra andre aspekter i livet.

Seksualitet er ikke synonymt med samleje. Det handler ikke om, hvorvidt vi har orgasme eller ej og endelig er det ikke summen af vort erotiske liv. Dette kan være en del af vores seksualitet, men behøver ikke at være det. Seksualitet er så meget mere. Der er, hvad der drives os til at søge kærlighed, varme og intimitet. Den bliver udtrykt i den måde, vi føler, bevæger os på, rører ved og bliver rørt ved. Det er ligeså meget dette at være sensuel, som at være seksuel.

Seksualitet har indflydelse på vore tanker, følelser, handlinger og Sam handlinger og derved på vor mentale og fysiske helse. Og da helse er en fundamental menneskeret, så må også seksuel helse være en basal menneskeret.

(Langfeldt & Porter, WHO, 1986)

Seksuelle overgreb på børn er inddragelsen af et barn i seksuelle aktiviteter, som barnet ikke forstår, ikke er i stand til at give informeret samtykke til eller som barnet udviklingsmæssigt ikke er parat til og ikke kan give samtykke til, eller som strider imod love eller sociale tabuer i samfundet.

Seksuelle overgreb på børn er en aktivitet mellem et barn og en voksen eller et andet barn, der i kraft af alder eller udviklingstrin er i en position med ansvar, tillid eller magt og hvor aktiviteten har som formål at tilfredsstille personens egne behov.

(WHO, 1999, Zeuthen 2012)

Vold er en handling eller trussel, der uanset formålet, kan krænke en anden persons integritet eller som skræmmer, smerter eller skader personen, uanset om personen er et barn eller en voksen.

Volden kan have samme effekt på andre personer, der overværer eller overhører handlingen. Volden kan både være en bevidst handling eller en handling, der sker i affekt.

Uanset typen af vold, der begås mod et barn, så er der tale om at barnet udsættes for en adfærd. Som er ødelæggende for, eller forhindrer udviklingen af et positivt selvbillede hos barnet.

Vold bringer barnets udvikling og sundhed i fare.

(socialstyrelsen.dk)

Forebyggelse i praksis

Vi forpligter os til at være opdateret i forhold til en sund og god udvikling hos alle børn, blandt andet gennem uddannelse og ny viden på området. Vi arbejder ud fra Slagelse Kommunes politik, definition af overgreb samt procedure ved overgreb.

Vi vil forebygge ved at udvikle barnets evner til at indgå i relationer på egne præmisser, at lære egne grænser at kende og at kunne sige fra.

Vi taler med børnene om at være en god og dårlig kammerat og blandt andet i vore samlinger som eksempelvis sproglig opmærksomhed, øver vi at være gode kammerater, at vente på tur, at konfliktløse og sociale spilleregler. Vi arbejder med de sociale spilleregler, samvær med andre og god tone.

I børnehaven og førskolegruppen taler vi om følelser og reaktioner, blandt andet gennem fotos som på den måde viser tydelige eksempler på hvordan følelser kan komme til udtryk.

Vi arbejder med materialet "fri for mobberi" på forskellige niveauer og har medarbejdere der er uddannet i rette brug af materialerne.

Vi taler også med børnene om hemmeligheder, altså hvilke hemmeligheder er gode og hvilke er dårlige. De dårlige gør at man ikke har det så godt indeni og dem skal man tale med en voksen om.

Generelt er vi meget opmærksomme på sproget – "tal ordentlig til hinanden". Når vi arbejder med sproget i dagligdagen benævner vi kroppens dele på helt almindeligt dansk, arme, ben, tissemand og tissekoner, numse og så videre. Hvis et barn siger "jeg elsker dig", siger vi "jeg synes også du er sød og dejlig". Vi vil meget gerne give børnene et kram men vi kysser ikke!

Guide til personalet

"hvis mistanken opstår"

Personalet har som offentlige medarbejdere skærpet underretningspligt og det betyder at vi skal indberette hvis vi oplever eller blot har mistanke om, at børn i vores varetægt overgribes seksuelt eller voldeligt. Vi har pligt til at handle på bekymring.

Vi arbejder efter denne guide:

- **Bekymring (diffus oplevelse af, at noget er galt)**

Få af eller bekræftet en bekymring.

Systematiske observationer af barnet i forskellige kontekster.

Faglig sparring hos virksomhedsleder, kollegaer eller tværfagligt samarbejde.

- **Mistanke (mere konkret for eksempel signaler eller indirekte udsagn)**

Handle på mistanke.

Gå til virksomhedsleder.

Faglig sparring hos virksomhedsleder, center m.v.

Underretning.
Vurder barnets sikkerhed.

• **Konkret viden (barnets udsagn, vidner eller krænkers tilståelse)**

Underretning.
Vurdere barnets sikkerhed.
Koordinering.

I vores arbejde med opsporing tager vi udgangspunkt i disse skemaer, der beskriver den atypiske adfærd, man vil observere i forbindelse med vold og seksuelle krænkelser.

Tegn og reaktioner på vold (Socialstyrelsen)		
Fysiske tegn	Psykiske tegn	Adfærdsmæssige tegn
M ærker efter slag B randmærker M ærker efter kvælningsforsøg K noglebrud S haken baby symptom H yppe skadestuebesøg P sykosomatiske klager S øvnvanskeligheder T idligere pubertet O verreaktion på pludselige bevægelser og lyde	T risthed I ndadvendthed I solation U tryk tilknytning M istillid til voksne D issociation L av selvfølelse H jælpeløshed, magtesløshed D epression A ngst S vært ved at løsrive sig fra forældre/løsrive sig for hurtigt	U dåd reagerende, aggressiv adfærd I ndåd reagerende, trækker sig fra sociale relationer P åklædning – skjuler blå mærker O vertilpassethed ”S må voksne” K oncentrationsvanskeligheder I ndlæringsvanskeligheder T ab af kompetencer H yperaktivitet, hyper sensitivitet S elvdestruktiv adfærd S elvskadende adfærd A dfærdsændringer

Tegn og reaktioner på seksuelle overgreb (Socialstyrelsen)		
Fysiske tegn	Psykiske tegn	Adfærdsmæssige tegn
R ødme ved kønsdele K løe ved kønsdele R ifter ved kønsdele S år i eller omkring munden U nderlivslidelser P sykosomatiske klager S øvnvanskeligheder T idligere pubertet	T risthed I ndadvendthed I solation U tryk tilknytning M istillid til voksne D issociation L av selvfølelse H jælpeløshed M agtesløshed D epression A ngst S vært ved at løsrive sig fra forældre/løsrive sig for hurtigt	S eksualiseret adfærd U dåd reagerende, aggressiv adfærd I ndåd reagerende, trækker sig fra sociale relationer P åklædning – skjuler krop H yppe vask O vertilpassethed ”S må voksne” K oncentrationsvanskeligheder I ndlæringsvanskeligheder T ab af kompetencer H yperaktivitet H ypersensitivitet S elvdestruktiv adfærd S elvskadende adfærd A dfærdsændringer

---

Overgreb mod børn - Hvad gør man?

Når kommuner anmelder sager om overgreb mod børn, gør de det i de fleste tilfælde på baggrund af kontakt fra for eksempel en vuggestue, børnehave, skole, dagpleje eller familiepleje.

Anmeldelsen kan for eksempel ske, fordi et barn betror sig til en voksen, som barnet er tryk ved. Det kan blot være en bemærkning eller en enkelt sætning, der gør, at man bliver urolig på barnets vegne og hvad gør man så ved den bekymring? Som fagperson er det let at blive usikker i sådan en situation. Hvad må man og hvad må man ikke? Må man tale videre med barnet om det fortalte? Skal man melde det til politiet med det samme og slet ikke tale mere med barnet? Hvordan er det nu med videoafhøringer?

En vejledning fra Sydsjællands og Lolland-Falsters politi siger følgende:

Det man gerne må

Hvis barnet fortæller at "fars kæreste eller mors kæreste, onkel Peter, eller andre, har rørt ved barnets tissemand", er det nødvendigt, og tilladt, at stille barnet opklarende spørgsmål.

Det kan hjælpe med at afklare, om berøringen er sket på en uskyldig måde, det kan for eksempel være i en badesituation, ved toiletbesøg eller lignende, eller om der er grundt til at tro, barnet eventuelt har været udsat for et seksuelt overgreb.

Man kan stille åbne spørgsmål med hv-ord:

Hvornår gør han/hun det? Hvorfor? Hvor? Hvad siger du, når det sker? Hvad siger mor/far?

Bekræfter samtalen bekymringen, runder man af med at fortælle barnet, at man har hørt og forstået, hvad det siger. Sig også, at det er nødvendigt at sige det videre til andre, så man kan hjælpe med at undgå, at det sker igen.

Det man ikke må

Man må ikke foretage afhøring af barnet. Selv om det er gjort i den bedste mening, kan en sådan afhøring ikke bruges som bevis. Der er særlige regler for, hvordan en videoafhøring skal foregå, ligesom afhøringen kun må foretages af særligt uddannet politipersonale.

Forældre kontaktes ikke uden aftale med Center for børn og familie, der til gengæld altid skal underrettes.

Strategi for implementering og opfølgning

Ved vores årlige pædagogiske dag der altid afholdes primo oktober, vil vi gennemgå vores politik og foretage eventuelle justeringer med videre.

Nye medarbejdere skal sættes ind i politikken ved start i Sydbyen og vil være at finde på Sydbyens institutionsportal (InSlag). Vi vil løbende opdatere vores viden og holde os ajour med ny viden og nye tiltag.

Henvisning til relevante links

<http://socialstyrelsen.dk/born/overgreb/viden-om-metoder-tema-om-overgreb>

<http://vidensportal.dk/temaer/seksuelle-overgreb>

http://who.int/reproductivehealth/topics/sexual_health/sh_definitions/en/

